

September 2005

Op 29 augustus 2005 is de wet van 3 juli 2005 betreffende de rechten van vrijwilligers gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Eindelijk, mag men wel zeggen, want er is heel wat tijd en werk aan voorafgegaan. De krachtlijnen van deze wet vindt u hieronder.

### **1. Toepassingsgebied – Algemene begrippen**

De wet definieert de vrijwilliger als iemand die onbezoldigd en onverplicht een activiteit verricht ten behoeve van derden. *Onbezoldigd* wil zeggen dat er geen financiële prestatie in de vorm van een loon tegenover staat. Men wordt dus niet betaald omdat men een bepaalde activiteit uitoefent. Een vergoeding van gemaakte onkosten kan wel (zie verder). *Onverplicht* wil zeggen dat men niet gedwongen kan worden vrijwilligerswerk uit te oefenen, noch dat men gesanctioneerd kan worden als men een bepaalde activiteit niet uitoefent. De activiteit moet ingericht worden door een *organisatie die geen winstoogmerk heeft*. Het kan dus gaan om een VZW, om een publieke rechtspersoon zonder winstoogmerk (bijv. een ziekenhuis, OCMW, stad of gemeente), of om een feitelijke vereniging.

Maar het vrijwilligerswerk is niet vrijblijvend : het houdt een aantal engagementen in, zowel vanwege de vrijwilliger als vanwege de organisatie die het vrijwilligerswerk inricht. Om daarover duidelijkheid te scheppen, voorziet de wet in een 'organisatienota', een soort huisreglement, dat de organisatie aan de vrijwilliger moet overhandigen. Die nota moet duidelijkheid scheppen over de aard van de vereniging, over de activiteiten, over hoe deze activiteiten uitgevoerd moeten worden, waarvoor de vrijwilliger verzekerd is, ... De nota geeft bovendien uitleg over een eventuele geheimhoudingsplicht (bijv. het medisch geheim).

De wet beoogt in de eerste plaats een regeling uit te werken voor de vrijwilligers die in België actief zijn. Maar vaak wordt vrijwilligerswerk ook in het buitenland verricht, denk maar aan jeugdgroeperingen die op vakantie gaan in het buitenland, of aan jongeren die internationaal als vrijwilliger actief zijn. Daarom werd gepreciseerd dat de regeling ook voor hen van toepassing is.

### **2. Aansprakelijkheid en verzekering**

Eén van de belangrijkste knelpunten bij vrijwilligerswerk is de aansprakelijkheid. Een vrijwilliger die schade veroorzaakt, loopt het risico te moeten opdraaien voor de kosten. Voor sommigen is er een verzekering, voor anderen niet. De wet legt de aansprakelijkheid voor de schade die vrijwilligers veroorzaken tijdens de uitvoering van het vrijwilligerswerk in principe bij de organisatie. Enkel wanneer de organisatie kan aantonen dat er bij de vrijwilliger bedrog of zware schuld is, kan de vrijwilliger nog aansprakelijk zijn. Deze aansprakelijkheidsregeling is dezelfde als degene die bestaat voor werknemers.

De nieuwe wet stelt ook dat organisaties verplicht zijn een verzekering voor burgerlijke aansprakelijkheid af te sluiten. Voor heel wat verenigingen (bijv. in de sportsector en de welzijnssector) is dat nu reeds verplicht in het kader van de subsidieregeling. Voor hen zal er dus niet veel veranderen. Voor kleine en feitelijke verenigingen is dit misschien moeilijker.

---

sterkst in sociale rechtvaardigheid

Greet van Gool • [www.greetvangool.be](http://www.greetvangool.be)

Lambrechtshoekenlaan 209/10, 2170 Merksem, tel 03/644 55 07, fax 03/644 37 72  
[info@greetvangool.be](mailto:info@greetvangool.be)

---

Sommige verzekeringsmaatschappijen bieden nu echter al polissen aan goede en soepele voorwaarden aan, en men kan ook met verschillende verenigingen samen naar de verzekeraar stappen, zodat men gunstigere voorwaarden kan bedingen. En ook de provinciale en lokale overheden kunnen helpen.

### **3. Terugbetaling van onkosten**

Vrijwilligerswerk is een in wezen onbezoldigde activiteit. Maar een vrijwilliger maakt soms wel kosten. In feite zijn dat kosten die de vrijwilliger voorschiet aan de organisatie en het moet dan ook mogelijk zijn dat de organisatie die voorgesloten kosten terugbetaalt zonder dat men daarop sociale bijdragen of belastingen moet betalen.

Daar bestaan twee mogelijkheden. Ofwel bewijst men alle gemaakte kosten en dan kunnen deze onbeperkt worden terugbetaald. Men moet dan natuurlijk wel de bewijzen kunnen voorleggen. Ofwel betaalt de organisatie een forfaitaire vergoeding. Die moet dan wel kleiner zijn dan 27,37 euro per dag, 662,46 euro per kwartaal en 1.094,79 euro per jaar (geïndexeerde bedragen).

In de wet is bepaald dat er na twee jaar een evaluatie van deze bedragen zal komen. En bij koninklijk besluit kunnen hogere bedragen ingevoerd worden voor specifieke categorieën van vrijwilligers.

### **4. Cumulatie met uitkeringen**

Voor vele mensen die werkloos of arbeidsongeschikt zijn, die op (brug)pensioen zijn, of die een ander vervangingsinkomen genieten, betekent vrijwilligerswerk een kans op maatschappelijke integratie, op het verrichten van nuttige taken in de maatschappij. Het wordt hen echter niet gemakkelijk gemaakt om dit te doen. Vaak moeten zij vooraf melden dat ze vrijwilligerswerk willen uitoefenen, ja zelfs toestemming vragen om dit te mogen doen. Niet-naleven van deze voorwaarden kan tot gevolg hebben dat hun uitkering geschrapt wordt.

Eenvormigheid, eenvoud en transparantie moeten hier de stelregel zijn. Daarom maakt de wet komaf met de vaak enorme papierwinkel en met de strenge sancties, en maakt ze de uitoefening van vrijwilligerswerk mogelijk, mits eenvoudige verklaring (en mits de vrijwilliger natuurlijk aan de voorwaarden van de wet voldoet om als vrijwilliger beschouwd te worden).

Ook wordt duidelijk bepaald dat de forfaitaire vergoeding niet als inkomen in aanmerking genomen mag worden voor de uitkeringen in de sociale bijstand (leefloon, tegemoetkomingen voor hulp aan bejaarden, inkomensgarantie voor ouderen).

### **5. Inwerkingtreding - Uitvoering**

De wet treedt niet onmiddellijk in werking, maar pas op de eerste dag van de zesde maand na die waarin ze gepubliceerd is. Op 1 februari 2006 dus. De bestaande verenigingen hebben dan nog eens zes maanden de tijd om zich met de bepalingen van de wet in regel te stellen.

De wet is in principe zonder meer van toepassing. Voor sommige zaken kunnen er bij koninklijk besluit wel bijzondere regels of voorwaarden bepaald worden.

---

sterkst in sociale rechtvaardigheid

Greet van Gool • [www.greetvangool.be](http://www.greetvangool.be)

*Lambrechtshoekenlaan 209/10, 2170 Merksem, tel 03/644 55 07, fax 03/644 37 72  
info@greetvangool.be*